

vorkommenden Varietät. Bei Rudolstadt fehlt sie ganz.

R. dumetorum v. *trichoneura* Chr. (*R. trichoneura* Rip.)

Abänderung mit stieldrüsigen Blütenstielen: auf der Feuerkuppe b. Kleinfurra, am Zaune östlich vom Totenberge b. Sondershausen.

R. coriifolia Fries, Zwischenform von *v. typica* u. *v. frutetorum*: im Feldwege unterhalb des Stufenberges b. Grossfurra.

Von den hybriden Formen ist

R. gallica × *venusta* Chr.

auch bei Bendeleben gefunden worden. (Schm.)

R. rubiginosa × *venusta* Chr. an Zäunen östl. vom Totenberge, im Heimenthale u. an der Fasanerie b. Sondershausen, im Bendeleber Forste u. Parke. (Schm.)

Eine andere sehr interessante Rose, vermutlich Bastard zwischen *R. graveolens* und *R. rubiginosa*, wurde von mir schon im vorigen Jahre beobachtet; ihre Authentizität kann aber erst festgestellt werden, wenn der leider abgehaueene Strauch wieder ausge schlagen hat.

Sondershausen, Weihnachten 1885.

Phänologische Beobachtungen in Thüringen.

1884.

Die in folgender Zusammenstellung enthaltenen phänologischen Beobachtungen verdankt die *Irmischia* den Herren Kantor Sterzing in Grossfurra, Lehrer Wiefel in Leutenberg, Kustos Örtel in Halle; an den Sondershäuser Notierungen beteiligte sich ausser dem Unterzeichneten insbesondere Herr Kollaborator Lutze und der Primaner des hiesigen Gymnasiums Volland.

Zur Vergleichung sind den Thüringischen Beobachtungen die Giessener, welche vom Herrn Geh. Hofrat Prof. Hoffmann gütigst zur Verfügung gestellt wurden, beigefügt.

a bedeutet die Zeit der ersten Blüte (für Giessen: erste Blüten offen), b die Zeit der allgemeinen Blüte, c die Zeit der ersten Fruchtreife, d die Zeit der ersten Laubentfaltung, e die Zeit des Laubfalls, für Halle den Beginn der Entlaubung.

		Giessen		Sonders-	Gross-	Leutenberg	Halle
		langj. Mitt. 1884		hausen	furra		
<i>Aesculus hippocastanum</i> L.	a	7. V.	6. V.	10. V.	7. V.	17. V.	12. V.
	b	—	—	18. V.	20. V.	25. V.	17. V.
	c	17. IX.	19. IX.	20. IX.	20. IX.	22. IX.	—
	d	9. IV.	1. IV.	6. IV.	18. IV.	24. IV.	3. IV.
	e	—	—	25. X.	16. X.	15. X.	25. X.
allgem. Laubverfärb.		10. X.	9. X.	1. X.	—	5. X.	—
<i>Cornus mas</i> L.	a	—	—	5. III.	12. III.	10. III.	16. III.
	b	—	—	15. III.	18. III.	14. III.	20. III.
	c	—	—	16. IX.	20. IX.	1. IX.	—
	d	—	—	11. IV.	25. IV.	30. IV.	5. IV.
	e	—	—	29. X.	28. X.	10. XI.	20. X.
Laubverfärb.		—	—	—	—	29. X.	—
<i>Corylus avellana</i> L.	a	11. II.	16. I.	1. II.	28. I.	2. II. ¹⁾	24. I.
	b	—	—	weibl. Bl.	—	Stb. d. Anth.	—
	c	—	—	27. II.	12. II.	10. II.	19. II.
	d	—	—	20. IX.	20. IX.	3. IX.	—
	e	—	—	15. IV.	10. IV.	2. V.	5. IV.
Laubverfärb.		—	—	3. XI.	25. X.	8. XI.	—
<i>Prunus padus</i> L.	a	23. IV.	7. IV.	22. IV.	—	7. V.	15. IV.
	b	—	—	28. IV.	—	13. V.	1. V.
	c	—	—	6. VIII.	—	16. VII.	—
	d	—	—	2. IV.	—	23. IV.	25. III.
	e	—	—	30. X.	—	7. XI.	28. X.

¹⁾ weibl. Blüte 7. II.

		Giessen langj. Mitt. 1884	Sonders- hausen	Gross- furra	Leutenberg	Halle	
<i>Prunus cerasus</i> L.	a	22. IV.	6. IV.	4. IV.	26. IV.	4. V.	8. IV.
	b	—	—	18. IV.	8. V.	6. V.	11. IV.
	c	—	—	5. VII.	14. VII.	25. VII.	—
	d	—	—	20. IV.	12. V.	7. V.	9. IV.
	e	—	—	2. XI.	23. X.	9. XI.	26. X.
Laubverfärb.	—	—	—	—	18. X.	—	
<i>Prunus avium</i> L.	a	18. IV.	2. IV.	26. IV. ?	—	—	5. IV.
	b	—	—	—	—	—	11. IV.
	c	—	—	—	—	—	—
	d	—	—	—	—	—	9. IV.
	e	—	—	—	—	—	28. X.
<i>Prunus domestica</i> L.	a	—	—	7. IV.	28. IV.	26. IV.	5. IV.
	b	—	—	10. IV.	9. V.	4. V.	11. IV.
	c	—	—	19. IX.	24. IX.	12. IX.	1. IX.
	d	—	—	7. IV.	8. V.	4. V.	9. IV.
	e	—	—	22. X.	28. X.	9. XI.	26. X.
Laubverfärb.	—	—	—	—	27. IX.	—	
<i>Prunus spinosa</i> L.	a	19. IV.	2. IV.	2. IV.	1. IV.	3. IV.	21. III.
	b	—	—	8. IV.	16. IV.	12. IV.	2. IV.
	c	—	—	—	24. IX.	3. IX.	—
	d	—	—	20. IV.	12. V.	30. IV.	9. IV.
	e	—	—	—	21. X.	26. IX.	—
Laubverfärb.	—	—	—	—	10. IX.	—	
<i>Betula alba</i> L.	a	—	—	—	—	—	5. IV.
	b	—	—	—	—	—	9. IV.
	c	—	—	—	—	—	—
	d	17. IV.	7. IV.	20. IV.	—	—	6. IV.
	e	—	—	—	—	—	—
<i>Sambucus nigra</i> L.	a	28. V.	18. V.	28. V.	5. VI.	21. V.	24. V.
	b	—	—	11. VI.	14. VI.	26. V.	31. V.
	c	11. VIII.	9. VIII.	10. IX.	8. IX.	1. IX.	—
	d	—	—	17. III.	2. V.	16. III.	6. IV.
	e	—	—	15. XI.	30. X.	11. X.	28. X.
Laubverfärb.	—	—	—	—	26. IX.	—	
<i>Robinia pseudacacia</i> L.	a	—	—	4. VI.	—	29. VI.	31. V.
	b	—	—	8. VI.	—	—	4. VI.
	c	—	—	—	—	—	—
	d	—	—	12. V.	—	18. V.	7. V.
	e	—	—	9. XI.	—	—	1. XI.
<i>Pirus communis</i> L.	a	23. IV.	7. IV.	23. IV.	21. IV.	26. IV.	6. IV.
	b	—	—	30. IV.	29. IV.	17. V.	10. IV.
	c	—	—	1. IX.	20. IX.	12. IX.	—
	d	—	—	8. IV.	1. V.	26. IV.	9. IV.
	e	—	—	25. X.	18. X.	9. XI.	25. X.
Laubverfärb.	—	—	—	—	18. X.	—	
<i>Pirus malus</i> L.	a	28. IV.	17. IV.	24. IV.	28. IV.	1. V.	7. IV.
	b	—	—	14. V.	6. V.	17. V.	10. IV.
	c	—	—	10. IX.	20. VIII.	16. IX.	—
	d	—	—	25. IV.	2. V.	15. IV.	9. IV.
	e	—	—	4. XI.	20. X.	9. XI.	26. X.
Laubverfärb.	—	—	—	—	10. X.	—	
<i>Fagus silvatica</i> L.	a	—	—	6. V.	1. V.	12. V.	20. IV.
	b	—	—	13. V.	9. V.	15. V.	7. V.
	c	—	—	1. X.	8. X.	27. IX.	—
	d	25. IV.	8. IV.	26. IV.	14. IV.	7. V.	5. IV.
	e	—	—	22. X.	24. X.	7. X.	25. X.
Buchenwald grün allgem. Laubverfärb.	4. V.	30. IV.	9. V.	—	—	—	
	16. X.	13. X.	20. X.	—	3. X.	—	

	Giessen		Sonders-	Gross-	Lentenberg	Halle
	langj.	Mitt. 1884	hausen	furra		
<i>Juglans regia</i> L.	a	—	23. V.	14. V.	12. V.	—
	b	—	25. V.	22. V.	15. V.	—
	c	—	26. IX.	24. IX.	30. IX.	—
	d	—	12. V.	18. V.	15. V.	—
	e	—	—	29. X.	20. X.	26. X.
<i>Lonicera tartarica</i> L.	a	2. V.	12. IV.	—	—	—
	b	—	—	—	—	—
	c	27. VI.	20. VI.	6. VII.	—	—
	d	—	—	—	—	—
	e	—	—	—	—	—
<i>Quercus pedunculata</i> Ehrh.	a	—	—	17. V.	10. V.	3. V.
	b	—	—	11. V.	15. V.	10. V.
	c	—	—	17. IX.	6. IX.	18. IX.
	d	1. V.	3. V.	—	14. V.	5. V.
	e	—	—	—	30. X.	—
Eichwald grün allgem. Laubverfärb.		14. V.	14. V.	20. V.	—	—
		20. X.	16. X.	23. X.	—	—
<i>Crataegus oxyacantha</i> L.	a	9. V.	6. V.	7. V.	11. V.	17. V.
	b	—	—	18. V.	20. V.	21. V.
	c	—	—	5. IX.	10. IX.	5. IX.
	d	—	—	2. IV.	8. IV.	12. IV.
	e	—	—	30. X.	18. X.	30. IX.
Laubverfärb.	—	—	—	—	24. IX.	—
<i>Cytisus laburnum</i> L.	a	14. V.	13. V.	3. V.	—	15. V.
	b	—	—	14. V.	—	17. V.
	c	—	—	—	—	3. X.
	d	—	—	18. V.	—	11. V.
	e	—	—	21. X.	—	4. XI.
Laubverfärb.	—	—	—	—	15. X.	24. X.
<i>Fraxinus excelsior</i> L.	a	—	—	24. IV.	—	1. V.
	b	—	—	2. V.	—	11. V.
	c	—	—	—	—	—
	d	—	—	7. V.	—	17. V.
	e	—	—	2. XI.	—	—
Laubverfärb.	—	—	—	—	15. X.	—
<i>Berberis vulgaris</i> L.	a	—	—	30. IV.	—	15. V.
	b	—	—	10. V.	—	17. V.
	c	—	—	20. VIII.	—	16. IX. ¹⁾
	d	—	—	18. IV.	—	12. IV.
	e	—	—	—	—	21. X.
Laubverfärb.	—	—	—	—	10. X.	17. X.
<i>Carpinus betulus</i> L.	a	—	—	—	4. IV.	6. IV.
	b	—	—	—	12. IV.	12. IV.
	c	—	—	—	22. IX.	—
	d	—	—	4. IV.	17. IV.	7. V.
	e	—	—	25. X.	25. X.	3. X.
Laubverfärb.	—	—	—	—	26. IX.	—
<i>Daphne mezereum</i> L.	a	—	—	10. II.	4. III. ²⁾	20. II.
	b	—	—	20. III.	15. III.	7. III.
	c	—	—	22. VIII.	—	26. VI.
	d	—	—	25. III.	—	30. IV.
	e	—	—	—	—	7. X.

¹⁾ Vollständige Fruchtreife.

²⁾ Die Angabe der Fruchtreife von *D. mez.* im Jahre 1883 wurde mit einem ? versehen, weil ein Schreibfehler vorzuliegen schien. Dasselbe ist zu tilgen.

	Giessen langj. Mitt. 1884.		Sonders- hausen.	Gross- furra	Leutenberg	Halle
<i>Ribes grossularia</i> L.	a	—	—	3. IV.	1. IV.	28. III.
	b	—	—	5. IV.	16. IV.	5. IV.
	c	—	—	12. VII.	20. VII.	—
	d	—	—	28. II.	20. III.	21. III.
	e	—	—	23. X.	—	—
Laubverfärb.	—	—	—	—	4. X.	—
<i>Ribes rubrum</i> L.	a	13. IV.	2. IV.	31. III.	8. IV.	8. IV.
	b	—	—	5. IV.	24. IV.	16. IV.
	c	20. VI.	26. VI.	26. VI.	18. VII.	1. VII.
	d	—	—	15. III.	10. V.	6. IV.
	e	—	—	—	27. X.	21. X.
Laubverfärb.	—	—	—	—	10. X.	—
<i>Syringa vulgaris</i> L.	a	4. V.	30. IV.	8. V.	9. V.	13. V.
	b	—	—	17. V.	18. V.	17. V.
	c	—	—	—	—	10. X.
	d	—	—	25. III.	6. IV.	12. IV.
	e	—	—	3. XI.	—	21. III.
<i>Tilia parvifolia</i> Ehrh.	a	—	—	26. VI.	5. VII.	3. VII.
	b	—	—	2. VII.	13. VII.	—
	c	—	—	20. IX.	20. IX.	1. VII.
	d	—	—	18. IV.	8. V.	13. V.
	e	—	—	28. X.	22. X.	—
<i>Tilia grandifolia</i> Ehrh.	a	22. VI.	24. VI.	30. VI.	—	—
	b	—	—	1. VII.	—	—
	c	—	—	—	—	—
	d	—	—	—	—	24. IV.
	e	—	—	—	—	21. X.
<i>Sorbus aucuparia</i> L.	a	16. V.	13. V.	12. V.	—	17. V.
	b	—	—	—	—	8. V.
	c	30. VII.	16. VIII.	22. VII.	—	17. V.
	d	—	—	—	—	—
	e	—	—	—	10. V.	5. IV.
<i>Acer platanoides</i> L.	a	—	—	—	—	—
	b	—	—	6. IV.	—	6. IV.
	c	—	—	—	—	13. IV.
	d	—	—	—	—	—
	e	—	—	—	—	5. IV.
<i>Cornus sanguinea</i> L.	a	5. VI.	28. V.	16. VI.	—	—
<i>Vitis vinifera</i> L.	a	14. VI.	14. VI.	28. VI.	—	—
	b	—	—	—	—	14. VI.
	c	—	—	—	—	21. VI.
	d	—	—	—	—	10. VIII.
	e	—	—	—	—	2. V.
<i>Ligustrum vulgare</i> L.	a	22. VI.	9. VI.	14. VI.	—	—
	b	—	—	—	—	7. VI.
	c	9. IX.	12. IX.	15. IX.	—	—
	d	—	—	—	—	13. VI.
<i>Agrostemma githago</i> L.	a	—	—	12. VI.	6. VI.	4. VI.
	b	—	—	28. VI.	24. VI.	—
	c	—	—	31. VII.	1. VIII.	21. VII.
<i>Ajuga reptans</i> L.	a	—	—	22. IV.	27. IV.	1. V.
	b	—	—	10. V.	12. V.	9. V.
	c	—	—	—	—	1. VII.
<i>Anemone nemorosa</i> L.	a	—	—	22. III.	22. III.	13. III.
	b	—	—	6. IV.	8. IV.	19. III.
						23. III.

		Giessen langj. Mitt. 1884	Sonders- hausen	Gross- furra	Leutenberg	Halle
<i>Convallaria majalis</i> L.	a	—	6. V.	8. V.	13. V.	12. V.
	b	—	15. V.	20. V.	17. V.	17. V.
	c	—	12. VIII.	—	—	—
<i>Chrysanthemum leucan- themum</i> L.	a	—	3. VI.	25. V.	18. V. ?	—
	b	—	10. VI.	4. VI.	23. V. ?	—
	c	—	10. VIII.	—	—	—
<i>Hepatica triloba</i> DC.	a	—	10. III.	9. III.	18. II.	16. III.
	b	—	18. III.	1. IV.	—	22. III.
	c	—	—	—	—	—
<i>Heracleum sphondylium</i> L.	a	—	—	25. VI.	21. VII.	—
	b	—	—	6. VII.	4. VIII.	—
	c	—	—	—	11. IX.	—
<i>Hypericum perforatum</i> L.	a	—	25. VI.	15. VI.	4. VII.	28. VI.
	b	—	12. VII.	25. VI.	7. VII.	1. VII.
	c	—	—	—	10. IX.	—
<i>Lamium maculatum</i> L.	a	—	28. III.	20. III.	—	—
	b	—	7. IV.	14. IV.	—	—
	e	—	1. VII.	—	—	—
<i>Orchis mascula</i> L.	a	—	8. V.	9. V.	15. V.	—
	b	—	15. V.	18. V.	17. V.	—
	c	—	2. VIII.?	—	1. VII.	—
<i>Papaver rhoeas</i> L.	a	—	3. VI.	5. VI.	30. V.	26. V.
	b	—	26. VI.	13. VI.	13. VI.	29. V.
	c	—	31. VII.	—	—	2. VIII.
<i>Primula officinalis</i> Jacq.	a	—	30. III.	4. IV.	30. III.	—
	b	—	29. IV.	5. V.	10. IV.	—
	c	—	8. VII.	—	29. VII.	—
<i>Ranunculus ficaria</i> L.	a	—	20. III.	29. III.	20. III.	16. III.
	b	—	7. IV.	12. IV.	2. IV.	20. III.
	c	—	—	—	—	—
<i>Viola odorata</i> L.	a	—	17. III. ¹⁾	14. III.	7. III.	9. III.
	b	—	4. IV.	28. III.	22. III.	16. III.
	c	—	—	—	20. VI.	9. IV.
<i>Lilium candidum</i> L.	a	30. VI.	1. VII.	4. VII.	8. VII.	1. VII.
	b	—	—	—	20. VII.	7. VII.
<i>Narcissus poeticus</i> L.	a	4. V.	4. V.	—	—	5. V.
	b	—	—	—	—	12. V.
<i>Secale cereale</i> L.	a	28. V.	24. V.	2. VI.	—	26. V.
	b	—	—	—	—	30. V.
	c	20. VII.	12. VII.	21. VII.	—	23. VII.
<i>Atropa belladonna</i> L.	a	28. V.	19. V.	12. VI.	—	—
<i>Symphoricarpus racemo- sus</i>	a	1. VI.	26. V.	11. VI.	—	—
	b	—	—	—	—	—
	c	2. VIII.	25. VII.	2. VIII.	—	—

¹⁾ Ein einzelnes Veilchen blühte schon am 7. Februar im Parke.

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Irmischia - Correspondenzblatt des botanischen Vereins für das nördliche Thüringen](#)

Jahr/Year: 1885

Band/Volume: [1885](#)

Autor(en)/Author(s): diverse

Artikel/Article: [Phänologische Beobachtungen in Thüringen. 1884. 92-94](#)